

แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่อยู่อาศัยสำหรับคนงานก่อสร้าง ช่วงโรคระบาดโควิด-19 (COVID-19)

Guidelines for the Management of Workers Camp during COVID-19 Pandemic

รับบทความ	02/03/2022
แก้ไขบทความ	11/04/2022
ยอมรับบทความ	12/04/2022

ธีรยา ตันเจริญ ไตรรัตน์ จารุทัศน์

ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Teeraya Tancharoen, Trirat Jarutach

Department of Housing, Faculty of Architecture, Chulalongkorn University

Ketkaew.tchr@gmail.com, trirat13@gmail.com

บทคัดย่อ

ในช่วงปลายปีพ.ศ. 2563 ถึงปีพ.ศ. 2565 เกิดวิกฤตการณ์โควิด-19 ส่งผลกระทบต่อธุรกิจก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ เกิดคลัสเตอร์การติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ในพื้นที่อยู่อาศัยคนงานก่อสร้างในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร (วิจัยกรุงศรี, 2563) ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างปฏิบัติตามมาตรการการควบคุมโรคของกรมอนามัยกรุงเทพมหานคร แต่เนื่องจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นถือเป็นเรื่องใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจมุ่งศึกษาแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่อยู่อาศัยสำหรับคนงานก่อสร้าง แต่งานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าการศึกษายู่อาศัยคนงานก่อสร้างโดยส่วนใหญ่เป็นด้านกายภาพและลักษณะความเป็นอยู่ของคนงานก่อสร้าง งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขการจัดการพื้นที่อยู่อาศัยและมาตรการรับมือกับปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในพื้นที่อยู่อาศัยของคนงานก่อสร้าง และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและการบริหารจัดการพื้นที่อยู่อาศัยสำหรับคนงานก่อสร้าง ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของภาครัฐ ได้แก่ สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างขนาดกลาง-ขนาดใหญ่ที่ได้รับผลกระทบช่วงโรคโควิด-19 และใช้แนวทางการบริหารจัดการที่อยู่อาศัยสำหรับคนงานตามเกณฑ์ของกรมอนามัยกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่าผู้ประกอบการบริษัทรับเหมาก่อสร้างทั้ง 3 บริษัทมีการใช้มาตรการ Bubble Protocol สำหรับการบริหารจัดการคนงานและที่พักอาศัย โดยแบ่งได้ดังนี้ 1. ข้อปฏิบัติและมาตรการความร่วมมือของคนงานและการตรวจโรคโควิด-19 ในแคมป์คนงาน 2. การบริหารจัดการคนงานช่วงโรคโควิด-19 3. การจัดการที่พักอาศัย/มาตรฐานที่พักอาศัยคนงานช่วงโควิด-19 สุขอนามัยในแคมป์คนงานและบริเวณโดยรอบ 4. การจัดการระบบอุปโภค-บริโภคในแคมป์คนงาน 5. การจัดการระบบขนส่งคนงานในช่วงโรคโควิด-19 สำหรับงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างและผู้ที่มีความสนใจเรื่องการบริหารจัดการพื้นที่อยู่อาศัยสำหรับคนงานก่อสร้างช่วงโรคระบาดโควิด-19 รวมถึงการนำข้อมูลดังกล่าวไปประยุกต์ใช้หากเกิดโรคอุบัติใหม่ขึ้นในอนาคต

คำสำคัญ: โรคโควิด-19 ที่อยู่อาศัยคนงาน การจัดการที่พักอาศัย รับเหมาก่อสร้าง การบริหารจัดการ

Abstract

In 2020 to 2022, there will be a crisis of COVID-19. Affects the construction business and real estate. A cluster of COVID-19 infections in the residential area of construction workers in the Bangkok area. The construction business operators comply with the disease control measures of the Department of Health in Bangkok. But due to the situation it is a new story that has never happened before. Therefore, the researcher is interested in studying the guidelines for the management of residential areas for construction workers. But past research has found that the majority of construction worker housing studies are physical. and living characteristics of construction workers the objective of this research is to study the guidelines for resolving the management of residential areas and measures to deal with the epidemic of Covid-19 in the residential areas of construction workers. and suggesting guidelines for the development and management of residential areas for construction workers the researcher collected data from government agencies such as the Office of Environmental Health. Center for the Epidemic of Coronavirus Disease 2019 and Interview with medium-large construction business operators who were affected during COVID-19 and apply guidelines for housing management for workers according to the criteria of the Department of Health, Bangkok. It was found that the operators of the three construction companies have implemented the Bubble Protocol for the management of workers and housing. They can be divided as follows: 1. Practices and measures for cooperation in worker behavior and COVID-19 testing in workers camps 2. Worker management during COVID-19 3. Housing Management/Covid-19 Worker Housing Standards - Common Areas and Hygiene Management in Workers Camp and Surroundings 4. Consumption System Management- Consumption in the worker camp 5. Worker transport management during the COVID-19 pandemic. For this research, it will benefit construction business operators and those who are interested in management. manage area housing for construction workers during the COVID-19 pandemic, including applying such information if Emerging diseases in the future

keywords: COVID-19, Workers camps, Camp Management, Construction contractor, Management

บทนำ

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมการก่อสร้างในประเทศไทยมีแนวโน้มขยายตัวร้อยละ 4.5-5.0 ในปีพ.ศ. 2564 และร้อยละ 5.0-5.5 ในปีพ.ศ. 2565-2566 อุตสาหกรรมรับเหมาก่อสร้างเป็นหนึ่งในธุรกิจที่มีผลต่อเศรษฐกิจทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชน การขับเคลื่อนธุรกิจนอกจากการลงทุนแล้วแรงงานก่อสร้างเป็นส่วนที่สำคัญในงานก่อสร้าง จากการประมวลข้อมูลพื้นที่การก่อสร้าง ปีพ.ศ. 2563 พบว่า มีการแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 คือ การก่อสร้างอาคารโรงงาน เช่น บ้าน คลังสินค้า สำนักงาน โรงแรม หรือโรงพยาบาล การก่อสร้างรูปแบบนี้มีทั้งผู้รับเหมารายย่อยโดยส่วนใหญ่เป็นการจ้างแรงงานแบบรายวันและเปลี่ยนแรงงานตามทักษะของงานก่อสร้าง กรณีในส่วนผู้รับเหมารายใหญ่ เช่น กรณีมีแคมป์คนงานหลายแห่งที่เกิดการระบาดโรคโควิด-19 จะมีการสร้างที่พักหรือแคมป์คนงานอยู่ในพื้นที่ของไซต์งานก่อสร้าง รูปแบบที่ 2 คือ สิ่งก่อสร้างที่ไม่ใช่อาคารโรงงาน เช่น ถนน ทางรถไฟ สะพาน อุโมงค์ ทางระบายน้ำ ลานจอดรถ บั๊มน้ำมัน ป้ายโฆษณา สระว่ายน้ำ ในรูปแบบนี้ที่พนักงานมักอยู่แยกกับสถานที่ก่อสร้าง ดังนั้นลักษณะการทำงานของพนักงานที่ต่างกันมีผลต่อรูปแบบในการทำงานและพักอาศัยที่ต่างกันจึงทำให้แนวทางการควบคุมโรคระบาดโควิด-19 โดยกรุงเทพมหานครมีมาตรการควบคุมพื้นที่แบบ Community Isolation และแบ่งการดูแลคนงานและแคมป์คนงานในสถานการณ์การระบาดออกเป็น 2 แนวทางเพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบการอยู่อาศัยของคนงานก่อสร้าง ได้แก่ แคมป์คนงานที่อยู่ในพื้นที่เดียวกับไซต์งานก่อสร้างหากพบผู้ติดเชื้อให้ควบคุมพื้นที่โดยผู้ที่อยู่ภายในแคมป์ยังสามารถทำงานได้ตามปกติ และแคมป์คนงานที่อยู่คนละที่กับไซต์งานก่อสร้างต้องให้ทำการกักตัวผู้ติดเชื้อในแคมป์ซึ่งบริษัทผู้ประกอบการต้องจัดการดูแลให้เหมาะสมภายใต้การดูแลของสำนักงานเขตและสำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร



ภาพ 1 รูปแบบการก่อสร้างและมาตรการควบคุมพื้นที่แคมป์คนงานก่อสร้างในเขตกรุงเทพมหานคร

การใช้แนวทาง Bubble and Seal คือ การจำกัดการเคลื่อนย้ายแรงงาน โดยคนงานและผู้เกี่ยวข้องต้องอยู่ภายในแคมป์คนงานเท่านั้นและมีการตรวจเชิงรุกอย่างต่อเนื่องเพื่อแยกผู้ติดเชื้อ โดยรูปแบบการ seal ใช้สำหรับแคมป์ที่คนงาน

พักอยู่ในพื้นที่เดียวกับไซต์งานก่อสร้าง รูปแบบการ bubble ใช้กับไซต์งานก่อสร้างที่แรงงานพักข้างนอกหรือมีแคมป์ที่พัก อยู่คนละแห่งโดยต้องมีการควบคุมหรืออำนวยความสะดวกให้แรงงานเดินทางระหว่างไซต์งานก่อสร้างและที่พัก เช่น การจัดการรับส่งแรงงานโดยไม่แวะพักระหว่างเดินทางและแนวทาง Camp Quarantine ใช้ในกรณีที่พบผู้ติดเชื้อน้อยให้จัดตั้ง แคมป์กักตัวโดยนำผู้ติดเชื้อเข้าสู่การรักษาโดยให้ผู้สัมผัสเสี่ยงสูงทั้งหมดพักอาศัยในแคมป์แต่หากพบผู้ติดเชื้อจำนวนมาก ไม่สามารถนำผู้ติดเชื้อเข้าสู่สถานพยาบาลได้จะดำเนินการจัดตั้งแคมป์แยกกักตัว หรือ Camp Isolation เพื่อใช้พื้นที่แคมป์ คนงานเป็นโรงพยาบาลสนามทำการรักษาผู้ติดเชื้อและแยกผู้ไม่ติดเชื้อออกจากพื้นที่โดยวิธีการดังกล่าวเป็นมาตรการของ สำนักงานเขตและสำนักอนามัยกรุงเทพมหานครในการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่พักอาศัยในที่พักอาศัยชั่วคราว (แคมป์คนงาน) ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่นักงานที่อยู่อาศัยอย่างเดียวโดยส่วนมากเป็นครอบครัวของผู้ที่ทำงาน ก่อสร้าง

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่อยู่อาศัยสำหรับคนงานก่อสร้าง ในช่วงโควิด-19 เนื่องจาก

1. ในงานก่อสร้างนั้นยังต้องการแรงงานคน ในการทำงานเป็นหลัก การจัดการพื้นที่อยู่อาศัยที่มีสุขลักษณะที่ดีมี ความปลอดภัย และอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานจะทำให้ลดการติดเชื้อโรคโควิด-19 เพราะหากไม่สามารถจัดการและควบคุมผู้ติดเชื้อ ในพักอาศัยชั่วคราวได้จะส่งผลกระทบต่อการทำงานของแรงงานทำให้การทำงานก่อสร้างมีความล่าช้าส่งผลกระทบต่อการทำงานและการ ส่งมอบงานไม่ทันตามแผนและเวลาที่กำหนดไว้ และถ้าหากไม่สามารถควบคุมการแพร่กระจายของโควิด-19 (COVID-19) ได้ จะส่งผลกระทบต่อแพร่กระจายจากพักอาศัยในที่พักอาศัยชั่วคราว ไปยังพื้นที่หรือชุมชนใกล้เคียง ทำให้มีผู้ติดเชื้อเพิ่มมากขึ้น

2. พื้นที่อยู่อาศัยสำหรับคนงานก่อสร้างมีจำนวนมากในเขตกรุงเทพมหานคร ฉะนั้นการบริหารจัดการของโรค โควิด-19 จึงมีหลายหน่วยงานดูแลและจัดการเรื่อง การแพร่ระบาดของของการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้แก่ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.) ศูนย์เฝ้าระวัง สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขต เป็นต้น ซึ่งทุกหน่วยงานมี บทบาทหน้าที่ดูแลและจัดการ การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มีหลายหน่วยงานที่ดูแลจึงมีขอบเขตความรับผิดชอบที่ยังไม่ ชัดเจน ส่งผลให้ผู้ประกอบการไม่ได้รับความชัดเจนในด้านการจัดการปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

3. ประเทศไทยยังไม่มีแนวปฏิบัติเฉพาะเรื่องที่อยู่อาศัยสำหรับคนงานก่อสร้างที่ชัดเจนโดยมีเพียงประกาศ คณะกรรมการสวัสดิการแรงงาน เรื่อง มาตรฐานด้านสวัสดิการแรงงานที่พักอาศัยสำหรับลูกจ้างประเภทกิจการ ก่อสร้าง เพื่อให้นายจ้างดำเนินการจัดที่พักอาศัยสำหรับลูกจ้างในงานก่อสร้างให้มีมาตรฐาน ส่งเสริมคุณภาพชีวิต ป้องกันและ แก้ไขปัญหาการขาดแคลนกำลังแรงงานในงานก่อสร้างของประเทศไทย และในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มีประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง การจัดสวัสดิการสำหรับสถานประกอบกิจการที่จัดที่พักอาศัยให้กับลูกจ้างในการป้องกัน ความเสี่ยงจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยพบว่าประเทศไทยยังไม่มีมาตรฐานอยู่อาศัยสำหรับคนงานก่อสร้าง

โดยงานวิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่อยู่อาศัยสำหรับคนงานก่อสร้างที่เกิดขึ้นในช่วงโควิด-19 ในส่วน การใช้มาตรการของกรมควบคุมโรค สำนักงานเขตและสำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร เสนอแนะแนวทางให้ผู้ประกอบการ มีวิธีการจัดการพื้นที่อยู่อาศัยสำหรับคนงานให้มีสุขภาวะที่ดี และได้มาตรฐานในขณะที่ยังอยู่ในช่วงโรคระบาดโควิด-19 จนกระทั่งโรคระบาดหมดไปรวมถึงการบริหารจัดการพื้นที่อยู่อาศัยหากเกิดโรคอุบัติใหม่ในอนาคต

คำถามในงานวิจัย

1. ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างบริหารจัดการพื้นที่อยู่อาศัยของคนงานอย่างไร
2. การบริหารจัดการพื้นที่อยู่อาศัยสำหรับคนงานเมื่อมีการปรับเปลี่ยนหรือควบคุมตามมาตรฐานของกรมอนามัยแล้วเกิด ปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขการจัดการพื้นที่อยู่อาศัยและมาตรการรับมือกับปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในพื้นที่อยู่อาศัยของแรงงานก่อสร้าง
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและการบริหารจัดการพื้นที่อยู่อาศัยสำหรับแรงงานก่อสร้าง

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 ความเป็นอยู่ของแรงงานก่อสร้างขนาดเล็กและขนาดกลางในเขตกรุงเทพมหานคร

ศึกษาปัญหาของแรงงานก่อสร้าง และสภาพความเป็นอยู่ รวมถึงการเสนอแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของแรงงานก่อสร้าง พบว่ารูปแบบพักอาศัยชั่วคราวมีปัญหาเรื่องสภาพแวดล้อม และปัญหาการถ่ายเทอากาศ (อร่าม ลือพร้อมชัย, 2539)

1.2 สภาพปัจจุบันและความคาดหวังเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยชั่วคราว และถาวรของผู้ใช้แรงงานก่อสร้าง

ศึกษาเรื่องการจัดการที่อยู่อาศัยของแรงงานก่อสร้างและแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัย การแก้ไขห้องพักให้มีขนาดใหญ่กว่าเดิมของแรงงานก่อสร้างในพื้นที่ใกล้เคียงหน่วยงานก่อสร้างเขต CBD พบว่าขนาดที่พักอาศัยของแรงงานมีขนาดเล็ก ต้องการพื้นที่พักอาศัยที่มีขนาดใหญ่กว่าเดิม (ประสาน ศรีสุขชัยยา, 2539)

1.3 การพัฒนารูปแบบที่พักอาศัยชั่วคราวสำหรับแรงงานก่อสร้าง กรณีศึกษาที่พักอาศัยชั่วคราวของแรงงานก่อสร้าง บริษัท เวสต์คอน จำกัด กรุงเทพมหานคร

ศึกษาปัญหาของแรงงานก่อสร้าง และสภาพความเป็นอยู่ ผู้พักอาศัยไม่พอใจกับสภาพแวดล้อม เนื่องจากถ่ายเทอากาศไม่ดี รวมถึงการเสนอแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของแรงงานก่อสร้าง พบว่าลักษณะของพื้นที่และรูปแบบพักอาศัยชั่วคราวมีปัญหาเรื่องสภาพแวดล้อม และปัญหาการถ่ายเทอากาศและความร้อน ผู้ประกอบการต้องการพัฒนาที่อยู่อาศัยเป็นแบบสำเร็จรูปสำหรับใช้ในงานระยะยาว (จักรกฤษณ์ ชันติวงษ์, 2549)

1.4 รูปแบบทางกายภาพที่พักอาศัยชั่วคราวสำเร็จรูปแบบถอดประกอบ สำหรับพนักงานหน่วยงานก่อสร้าง และแรงงานก่อสร้าง กรณีศึกษาที่พักอาศัยชั่วคราวสำเร็จรูปบริษัท อิตาเลียนไทยทิวลิปเมนต์ จำกัด (มหาชน)

ศึกษาความต้องการพื้นที่ใช้สอยของแรงงานจากความเป็นจริงซึ่งเกิดจากพฤติกรรมการใช้และความต้องการของผู้พักอาศัยโดยการแก้ไขด้านการออกแบบให้มีความเหมาะสมในการใช้งานเป็นหลัก พบว่าความต้องการพื้นที่ใช้สอยของแรงงานจากความเป็นจริงซึ่งเกิดจากพฤติกรรมการใช้งานและความต้องการของผู้พักอาศัย โดยการแก้ไขปัญหาด้านการออกแบบให้มีความเหมาะสมในการใช้งานเป็นหลัก (สุปรีย์ เปียถนอม, 2563)

1.5 Guideline for Temporary Construction Worker's Amenities and Accommodation

ศึกษาแนวทางการอำนวยความสะดวกและที่พักของแรงงานก่อสร้างชั่วคราวของหน่วยงานคณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมก่อสร้างมาเลเซีย Construction Industry Development Board Malaysia (CIDB) เป็นข้อกำหนดและสิ่งอำนวยความสะดวกที่พักคนงานก่อสร้างชั่วคราว ได้แก่ กฎหมาย ที่พักอาศัยคนงาน สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขอนามัย แสงสว่างและการระบายอากาศ โรงอาหาร พื้นที่ทำอาหาร และรับประทานอาหาร การอพยพ การปฐมพยาบาล เหตุฉุกเฉิน ความปลอดภัยจากอัคคีภัยและการดับเพลิง ความปลอดภัยทางกลและทางไฟฟ้า (CIDB Malaysia, 2018)

1.6 Best Practice Guidelines for Labor Camp Accommodation Welfare

ศึกษาแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับสวัสดิการที่พักคนงานซึ่งเป็นมาตรฐานพื้นที่อยู่อาศัย กฎและข้อปฏิบัติ สิ่งอำนวยความสะดวก แสงสว่างและการระบายอากาศ ความปลอดภัยเครื่องกลและไฟฟ้า ความปลอดภัยจากอัคคีภัยและการดับเพลิง และการขนส่ง (April 2016)

1.7 Construction OS&H Welfare & Project Site

ศึกษารูปแบบการเตรียมการจัดการที่อยู่อาศัยของคนงาน ความต้องการของแรงงาน ข้อจำกัดด้านพื้นที่และ สิ่งอำนวยความสะดวกในที่พักอาศัย ระบบความปลอดภัย สถานที่เลี้ยงเด็ก (ILO Construction OS&H)

2. การคัดเลือกกรณีศึกษา

ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์การคัดเลือกกรณีศึกษาเป็นผู้ประกอบการบริษัทรับเหมาก่อสร้าง ขนาดใหญ่ถึงขนาดกลางที่ได้รับผลกระทบในช่วงโรคระบาดโควิด-19 และปฏิบัติตามแนวทางการบริหารจัดการที่อยู่อาศัย สำหรับคนงานตามเกณฑ์ของกรมอนามัยกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาผู้ดูแล ที่พักของคนงาน (พ่อบ้านแคมป์) ตำแหน่งละ 1 คน หัวหน้าผู้จัดการที่พักของคนงาน ตำแหน่งละ 1 คน และผู้จัดการสื่อสารองค์กร (รับผิดชอบในการให้ข้อมูลส่วนกลางที่พักของคนงานระหว่างหน่วยงานกับภาครัฐ) ตำแหน่งละ 1 คน

3. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสาร และบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์ข้อมูลโควิด-19 สำนักอนามัย กรมควบคุมโรค มาตรฐานด้านสวัสดิการแรงงานที่พักอาศัย สำหรับลูกจ้างประเภทการก่อสร้าง แนวทางการจัดการตามระดับความรุนแรงของการระบาดในแคมป์คนงาน แนวทาง Bubble Management แนวทางการทำ Bubble and Seal ในสถานประกอบการ เป็นต้น

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ศึกษาข้อมูลการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก (in-depth interview) กับกลุ่มตัวอย่าง เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่อยู่อาศัยสำหรับคนงานก่อสร้างที่เกิดขึ้นในช่วงโควิด-19

4. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้วิจัยทำการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ จากการศึกษาบทความและข่าวสาร และบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ผู้วิจัยแบ่งประเด็นการสัมภาษณ์เป็น 3 ส่วน ดังตาราง 1

ตาราง 1 แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่อยู่อาศัยสำหรับคนงานก่อสร้างช่วงวิกฤตการณ์โควิด-19

แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่อยู่อาศัยสำหรับคนงานก่อสร้าง ช่วงวิกฤตการณ์โควิด-19	
ส่วนที่ 1	แนวทางการแก้ไขและมาตรการรับมือกับปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในพื้นที่อยู่อาศัยของคนงานก่อสร้าง ได้แก่ 1. มาตรการการจัดการตามระดับความรุนแรงของการระบาดในแคมป์คนงาน 2. แนวทางการควบคุมโรคโดยหลักการ Bubble and Seal ในที่พักอาศัยคนงาน
ส่วนที่ 2	การจัดการพื้นที่อยู่อาศัยของคนงานก่อสร้างช่วงโรคระบาดโควิด-19 1. มาตรฐานและแบบก่อสร้างอาคารชั่วคราวสำหรับคนงานก่อสร้าง 2. การบริหารจัดการแยกส่วนพื้นที่ภายในที่พักอาศัยคนงาน
ส่วนที่ 3	ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการจัดการพื้นที่อยู่อาศัยของคนงานก่อสร้างช่วงเกิดโรคระบาดโควิด-19

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมารวบรวมและนำไปวิเคราะห์ เพื่อนำมาสรุปและจัดทำคู่มือแนวทางการบริหารจัดการที่อยู่อาศัยคนงานก่อสร้างในช่วงโควิด-19

ผลการศึกษา ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สาเหตุการระบาดของโรคโควิด-19 ในพื้นที่อยู่อาศัยของคนงานก่อสร้างเพื่อวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขการจัดการพื้นที่อยู่อาศัยและมาตรการรับมือกับปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในพื้นที่อยู่อาศัยของคนงานก่อสร้าง

ปัจจัยการระบาดของโรคโควิด-19 ในที่พักอาศัยคนงานก่อสร้างพบว่าพฤติกรรมการดำรงชีวิตของคนงานก่อสร้างส่งผลทำให้เกิดความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในช่วงระยะแรกคนงานของผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างขนาดใหญ่และขนาดกลางมีการรับประทานอาหารร่วมกันจากพฤติกรรมการนำอาหาร ที่ปรุงมาจากบ้านนั่งล้อมวงรับประทานอาหารร่วมกันระหว่างครอบครัวและเพื่อนร่วมงาน มีการสนทนากันในระหว่างการรับประทานอาหารทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อผ่านละอองน้ำลายขณะพูดคุยและรับประทานอาหาร โดยลักษณะของการนั่งรับประทานอาหารร่วมกันไม่มีการเว้นระยะห่างในโต๊ะรับประทานอาหารจึงทำให้มีความเสี่ยงในการรับเชื้อและแพร่เชื้อสูง รวมถึงการใช้ภาชนะรับประทานอาหารร่วมกัน เช่น ช้อน จาน ชาม แก้วน้ำ กระจกน้ำ ในช่วงหลังเลิกงานพฤติกรรมการดำรงชีวิตของคนงานก่อสร้างมักมีการสังสรรค์กันระหว่างเพื่อนร่วมงานภายในพื้นที่พักอาศัย (แคมป์คนงาน) ซึ่งมีการสนทนากัน ไม่มีการเว้นระยะห่างจึงเป็นสาเหตุทำให้เสี่ยงติดเชื้อโรคโควิด-19

คนงานพักอาศัยอยู่ในห้องเดียวกันโดยมีการสัมผัสใกล้ชิดกันระหว่างคนในครอบครัว พบว่าในห้องพักคนงานก่อสร้าง 1 ห้องสามารถพักอาศัยอยู่ได้ประมาณ 2-3 คน (ครอบครัว) ไม่มีพื้นที่เพียงพอสำหรับแยกพื้นที่หรือเว้นระยะห่างภายในห้องพัก และห้องพักมีหน้าต่าง 1 บาน ประตู 1 บาน ทำให้การระบายอากาศในห้องพักไม่ดีจึงเป็นสาเหตุทำให้เสี่ยงติดเชื้อโรคโควิด-19 สามารถสรุปได้ ดังตาราง 2

ตาราง 2 สรุปปัจจัยการระบาดของโรคโควิด-19 ในที่พักอาศัยคนงาน

ปัจจัยการระบาดของโรคโควิด-19 ในที่พักอาศัยคนงาน	ผู้ประกอบการ ขนาดใหญ่ (A)	ผู้ประกอบการ ขนาดใหญ (B)	ผู้ประกอบการ ขนาดกลาง (C)
ด้านบุคคลและพฤติกรรมคน			
การรับประทานอาหารร่วมกัน	✓	✓	✓
การรวมกลุ่มเวลาพักเที่ยง การพูดคุย	✓	✓	✓
การสูบบุหรี่	✓	✓	✓
การสังสรรค์ช่วงหลังเลิกงาน	✓	✓	✓
การไม่สวมหน้ากากอนามัย	✓	✓	✓
ด้านครอบครัว			
การสัมผัสใกล้ชิดกันในครอบครัว	✓	✓	✓
การทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว	✓	✓	✓
ด้านสิ่งแวดล้อม			
การระบายอากาศในห้องพักไม่ดี	✓	✓	✓
การพักอาศัยในพื้นที่ยากแก่การเว้นระยะห่าง	✓	✓	✓
ขาดการเว้นระยะห่างทำงาน	✓	✓	✓
การใช้ห้องส่วนร่วมกัน	✓	✓	✓
ตักน้ำในกระติกน้ำ ใช้แก้วน้ำร่วมกัน	✓	✓	✓

จากการสรุปสาเหตุการระบาดของโรคโควิด-19 ในพื้นที่อยู่อาศัยของแรงงานก่อสร้างนำมาสู่การวิเคราะห์ แนวทางการแก้ไขการจัดการพื้นที่อยู่อาศัยและมาตรการรับมือกับปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในพื้นที่อยู่อาศัย ของแรงงานก่อสร้าง ดังนี้

2. แนวทางการแก้ไขและมาตรการที่ใช้ในพื้นที่อยู่อาศัยของแรงงานก่อสร้างโดยใช้มาตรการ Bubble Protocol ซึ่งเป็นการปฏิบัติของที่พักคนงานก่อสร้างภายในกรุงเทพมหานครตามที่ทางราชการกำหนดโดยคนงานก่อสร้างและผู้อยู่อาศัย ทั้งหมดจะถูกจำกัดให้อยู่ในบริเวณพื้นที่พักคนงานและพื้นที่ก่อสร้างเท่านั้นและจัดให้มีระบบการรับ-ส่ง ติดตามการเดินทาง ระหว่างพื้นที่ก่อสร้างและที่พักคนงาน สามารถสรุปได้ ดังตาราง 3

ตาราง 3 การทำมาตรการ Bubble Protocol

ข้อ	มาตรการ Bubble Protocol	แนวทางการจัดการพื้นที่พักอาศัยคนงานก่อสร้าง
การบริหารจัดการ		
1.	การจัดทำทะเบียนรายชื่อคนงานก่อสร้างและผู้อยู่อาศัยทั้งหมดในแคมป์	ผู้ประกอบการจัดทำทะเบียนรายชื่อคนงานก่อสร้างและผู้อยู่อาศัย ทั้งหมดในแคมป์คนงาน ได้แก่ ข้อมูลบุคคล ข้อมูลการพักอาศัย ข้อมูล การทำงาน ข้อมูลสุขภาพ การเคลื่อนย้ายแรงงาน
2.	การจัดทำและบันทึกสถานการณ์ติดเชื้อมนุษย์คนงานก่อสร้าง และผู้อยู่อาศัย เช่น ผู้เคยตรวจแล้ว ผู้เคยติดเชื้อ และ ผู้รักษาหายแล้ว เป็นต้น	ผู้ดูแลแคมป์คนงาน (พ่อบ้านแคมป์) ให้ผู้ประสานงานคนงานทำการ บันทึกจำนวนผู้ที่ติดเชื้อรายวันเพื่อเป็นข้อมูลสถิติ
3.	การประชาสัมพันธ์/แจ้งคนงานก่อสร้างและผู้อยู่อาศัยทั้งหมดในแคมป์ ทราบถึงมาตรการที่กำหนด (ผู้รับผิดชอบ/ความถี่ในการประชาสัมพันธ์)	ผู้ดูแลแคมป์คนงาน (พ่อบ้านแคมป์) ให้ผู้ประสานงานคนงานแต่ละ สัญชาติแจ้งคนงานและผู้อยู่อาศัยทราบมาตรการและแนวปฏิบัติการ จัดการสถานที่ ก่อสร้างและที่พักชั่วคราวของคนงานก่อสร้าง ตามหลัก มาตรการและ แนวปฏิบัติการจัดการสถานที่ ก่อสร้างและที่พักชั่วคราวของคนงาน ก่อสร้าง
4.	การกำหนดให้มีการกำกับกรณีรับคนงานก่อสร้างใหม่ หรือมีผู้อยู่อาศัย เพิ่มเติม มีการปรับปรุงทะเบียนรายชื่อ และแจ้งทางราชการทราบไม่ควร รับคนงานใหม่	เมื่อมีการรับคนงานใหม่หรือมีผู้อยู่อาศัยเพิ่มเติมต้องทำการเพิ่ม ข้อมูล บุคคล ข้อมูลการทำงาน ข้อมูลการพักอาศัย เพื่อปรับปรุงทะเบียน รายชื่อให้ตรงกับทะเบียนแรงงาน
5.	จัดระบบนำส่งกับโรงพยาบาลคู่สัญญาประกันสังคม เพื่อ ตรวจวินิจฉัย กรณีสงสัยผู้ติดเชื้อโควิด จากการคัดกรอง ประจำวันของ จป. หรือ เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	หากมีการตรวจคัดกรองและพบเชื้อ เจ้าหน้าที่ในแคมป์ตรวจสอบ ประวัติและข้อมูลคนงาน ทำการดำเนินการประสานงานกับ โรงพยาบาลคู่สัญญาประกันสังคม
6.	การกำหนดผู้ติดต่อผู้ประสานประจำแคมป์ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ ประสานการปฏิบัติ (ระบุชื่อ)	ผู้ดูแลแคมป์คนงาน (พ่อบ้านแคมป์) จัดตั้งผู้ประสานงานจำนวน 1-2 คน สำหรับให้ข้อมูลและส่งข้อมูลการตรวจสอบมาตรการต่าง ๆ ภายในที่พักอาศัยคนงานกับหน่วยงานภาครัฐ
ที่พักอาศัย		
1.	การกำกับการเข้าออก (ช่องทางการเข้าออก) โดยมีการตรวจ คัดกรอง รวมทั้งการกำกับเวลาการเข้าออก	กำหนดทางเข้า – ออกแคมป์คนงานและมีเจ้าหน้าที่ประจำทำการจด บันทึกบุคคลและรถยนต์ที่เข้า - ออกที่พักอาศัยคนงาน (ไม่อนุญาตให้ คนนอกเข้า – ออกที่พักคนงานก่อนได้รับอนุญาต)
2.	พื้นที่โดยรอบของแคมป์มีการจัดทำรั้วกับพื้นที่อย่างชัดเจน (ไม่มีจุด เปรอะบางที่ให้ออกนอกแคมป์ โดยปราศจากการควบคุม)	บริเวณโดยรอบที่พักอาศัยคนงานมีการติดตั้งรั้วแบบมิดชิดป้องกัน ไม่ให้คนงานสามารถออกไปยังบริเวณภายนอกเพื่อลดความเสี่ยงใน การได้รับเชื้อหรือแพร่กระจายเชื้อไปสู่พื้นที่โดยรอบ
3.	การจัดเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย (จป.) หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายทำ หน้าที่คัดกรองไข้ และอาการของคนงานก่อสร้างและผู้อยู่อาศัยทุกวัน	เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยต้องทำการตรวจคัดกรองไข้คนงานและสังเกต อาการคนงานก่อสร้างและผู้อยู่อาศัยที่พักคนงาน

4.	กรณีการอนุญาตให้ออกนอกบริเวณได้ เช่น ไปตรวจเพิ่มเติม หรือไปพบแพทย์ (ผู้อนุญาต/ผู้รับผิดชอบ) ต้องมี บัตรที่แสดงตนว่าได้รับอนุญาตออกนอกพื้นที่	ผู้ใดมีความประสงค์ออกนอกบริเวณพื้นที่พักอาศัยคนงานในกรณีต้องไปพบแพทย์ต้องทำการรายงานกับผู้ดูแลแคมป์คนงานและต้องมีบัตรยืนยันการได้รับอนุญาต
5.	การจัด “พื้นที่พัก (แยกจากที่พักปกติ)” หรือ isolation area ในกรณีพบผู้มีความเสี่ยงสูง ซึ่งต้องเตรียมการเรื่อง อาหาร ของใช้ส่วนตัว อุปกรณ์ ป้องกันส่วนบุคคล แอลกอฮอล์เจล และการจัดการขยะ เป็นต้น	ผู้ดูแลแคมป์คนงานมอบหมายให้ผู้มีหน้าที่ดูแลการสอบถามความต้องการไปยังคนงาน เรื่อง อาหาร และของใช้ส่วนตัว เพื่อจัดให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดูแลไปซื้อหรือจัดเตรียมให้แก่คนงาน
6.	การจัดให้มีการตรวจสอบอนามัยภายในแคมป์ตามมาตรการที่กำหนด และดำเนินการมาตรการ DMHTT โดย เคร่งครัด (ผู้รับผิดชอบ/ความถี่ในการตรวจ)	ผู้ดูแลแคมป์คนงานดำเนินการปฏิบัติตามมาตรการ DMHTT
7.	การจัดการให้มีการทำความสะอาดและฆ่าเชื้ออย่างสม่ำเสมอในพื้นที่ส่วนกลางหรือพื้นที่ที่มีคนจำนวนมาก เช่น ห้องอาหาร ห้องประชุม หรือร้านค้า เป็นต้น	ผู้ประกอบการจ้างบริษัททำความสะอาดฆ่าเชื้อที่พักอาศัยคนงานและพื้นที่ส่วนกลาง รวมถึงบริเวณโดยรอบอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
ห้องน้ำและสุขา		
1.	การจัดการแยกห้องน้ำ	พื้นที่แคมป์คนงานมีการแบ่งพื้นที่ระบบสุขาภิบาล โดยการจัดการแยกส่วนห้องน้ำ ห้องอาบน้ำชาย-ห้องอาบน้ำหญิง และสุขาชายสุขาหญิง โดยห้องอาบน้ำมีลักษณะเป็นห้องติดตั้งฝักบัวหรือถังอาบน้ำ งดการอาบน้ำรวมกันเพื่อป้องกันความเสี่ยงในการติดเชื้อ
	- ห้องอาบน้ำชาย - ห้องอาบน้ำหญิง	
2.	การจัดการแยกห้องสุขา	
	- ห้องสุขาชายชาย - ห้องสุขาหญิง	
การจัดการพื้นที่ซักล้าง และพื้นที่บริการน้ำดื่ม		
1.	พื้นที่สำหรับตากผ้า เช่น การจัดเตรียมพื้นที่สำหรับซักล้าง และตากผ้า	พื้นที่แคมป์คนงานมีการแบ่งพื้นที่อุปโภค-บริโภค ได้แก่ พื้นที่สำหรับซักล้างและตากผ้า พื้นที่สำหรับล้างภาชนะและอุปกรณ์ พื้นที่สำหรับบริการน้ำดื่มสะอาด
2.	พื้นที่สำหรับล้างภาชนะ และอุปกรณ์ต่าง ๆ	
3.	พื้นที่สำหรับบริการน้ำดื่ม เช่น บริการตู้กดน้ำดื่มสะอาด	
อาหารและอื่น ๆ		
1.	การจัดการเรื่องอาหารและน้ำให้กับคนงานก่อสร้างและ ผู้อยู่อาศัยภายในแคมป์	ช่วงปิดแคมป์คนงานทางผู้ประกอบการต้องทำการจัดหาอาหาร เครื่องดื่มให้แก่คนงาน (ขึ้นอยู่กับการจัดการของแต่ละหน่วยงาน) ในกรณีที่คนงานไม่สามารถออกไปซื้อของสดมาประกอบอาหารได้ทางผู้ดูแลแคมป์จะมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบสอบถามความต้องการวัตถุดิบหรือของใช้ทั่วไป และทำการจัดเตรียมให้แก่คนงาน
2.	การจัดพื้นที่จัดเตรียมอาหาร และประกอบอาหาร (กรณีเตรียมพื้นที่สำหรับส่วนกลาง)	พื้นที่แคมป์คนงานมีการแบ่งพื้นที่สำหรับจัดเตรียมอาหารหรือประกอบอาหารให้แก่คนงาน แต่สำหรับแคมป์ที่มีข้อจำกัดด้านพื้นที่ที่ไม่มีพื้นที่ในส่วนนี้
3.	การจัดการขยะภายในแคมป์ที่ถูกสุขอนามัย	ผู้ดูแลแคมป์แจ้งกับคนงานและผู้อยู่อาศัยให้ทำการคัดแยกขยะรวบรวมขยะ รวมถึงการฆ่าเชื้อโรค และเก็บขนขยะมูลฝอย หรือขยะติดเชื้อ (ในกรณีมีการจัดทำสถานที่กักตัว (quarantine) ผู้มีความเสี่ยงสูง หรือสถานที่ community isolation ภายในสถานประกอบการ) เพื่อนำไปกำจัดทุกวัน
การเดินทาง		
1.	กรณีแคมป์ไกลจากพื้นที่ (ต้องมีรถรับ-ส่ง)	ผู้ประกอบการจัดรถรับ-ส่งจากที่พักอาศัยคนงานไปยังสถานที่ก่อสร้างห้ามคนงานเดินทางโดยรถขนส่งสาธารณะโดยต้องจัดให้มีผู้รับผิดชอบผู้ควบคุมดูแลคนงานจำนวน 1 คน /คัน โดยกำหนดจุดขึ้น-ลงรถและเวลานัดหมายขึ้นรถอย่างเป็นระบบทุกวัน

3. การจัดการพื้นที่อยู่อาศัยของแรงงานก่อสร้างช่วงก่อนเกิดโรคระบาดโควิด-19 จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ได้แก่ ผู้ดูแลที่พักของแรงงาน (พ่อบ้านแคมป์) และหัวหน้าผู้จัดการที่พักของแรงงาน ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษา ดังตาราง 4

ตาราง 4 การจัดการพื้นที่อยู่อาศัยของแรงงานก่อสร้างช่วงก่อนเกิดโรคระบาดโควิด-19 และระหว่างช่วงเกิดโรคระบาดโควิด-19

ข้อ	รายการ	การจัดการพื้นที่อยู่อาศัยของแรงงานก่อสร้างช่วงก่อนเกิดโรคระบาดโควิด-19	การจัดการพื้นที่อยู่อาศัยของแรงงานก่อสร้างช่วงเกิดโรคระบาดโควิด-19
1.	การจัดพื้นที่ห้องพักและห้องน้ำ		
	ที่พักอาศัย และการจัดพื้นที่เฝ้าระวังและควบคุมป้องกันการแพร่ระบาดโรคโควิด-19	ที่พักอาศัยของแรงงานก่อสร้างก่อนเกิดโรคระบาดโควิด-19 เป็นลักษณะที่พักอาศัยชั่วคราวสำเร็จรูปแบบถาวรประกอบด้วย มีประตู 1 ชุด หน้าต่าง 1 ชุด ขนาดพื้นที่เฉลี่ย 7.5 ตารางเมตร จำนวนผู้พักอาศัย 1-2 คน (กรณีอยู่เป็นคู่) และ 1-3 คน (กรณีอยู่แบบครอบครัว)	ที่พักอาศัยของแรงงานก่อสร้างช่วงเกิดโรคระบาดโควิด-19 มีการแบ่งแยกโซนระหว่างพื้นที่สีเขียว คือ พื้นที่ที่ไม่มีผู้ติดเชื้อโควิด-19 พื้นที่สีส้ม-สีแดง คือ พื้นที่ที่มีความเสี่ยงติดเชื้อโควิด-19 ในบริเวณนี้ผู้ประกอบการจัดพื้นที่ไว้สำหรับกักตัวผู้ป่วยในรูปแบบ Camp Isolation
	ห้องอาบน้ำและห้องสุขา	ห้องอาบน้ำและห้องสุขาก่อนเกิดโรคระบาดโควิด-19 ห้องอาบน้ำเป็นลักษณะบ่ออาบน้ำคอนกรีต และห้องสุขาเป็นลักษณะส้วมนั่งยองมีการแยกสุขาชายและสุขาหญิง	ห้องอาบน้ำมีลักษณะเป็นฝักบัวสำหรับอาบน้ำหรือถึงส่วนตัวรวมถึงจำนวนและระยะเวลาใช้ที่อาบน้ำให้เหลื่อมเวลากัน / ห้องสุขาจัดให้มีการทำความสะอาดห้องส้วมเป็นประจำทุกวันโดยเน้นให้มีการทำความสะอาดสุขภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกัน
2.	พื้นที่อำนวยความสะดวกและอุปโภค-บริโภค		
	จุดกวนน้ำ / ตู้กดน้ำ / จุดซักผ้า / ที่ตากผ้า	อยู่ในบริเวณใกล้กับที่พักอาศัย ตามจุดต่าง ๆ	อยู่ในบริเวณใกล้กับที่พักอาศัย มีการจัดให้มีเจลแอลกอฮอล์สำหรับพื้นที่ใช้งานร่วมกัน
	จุดล้างจาน และพื้นที่รับประทานอาหาร	พื้นที่ล้างจานรูปแบบทั่วไป และพื้นที่รับประทานอาหารแบบนั่งรวมกัน	จุดล้างจานหรือล้างมือแบบใช้เท้าเหยียบพร้อมสบู่และเจลแอลกอฮอล์ โต๊ะที่นั่งรับประทานอาหารมีการเว้นระยะห่าง และมีการระบายอากาศที่ดี เช่น อากาศที่โล่ง
	จุดรวมพล	อยู่ในบริเวณพื้นที่โล่งใกล้กับทางเข้า-ออก สามารถมารวมตัวกันได้ง่าย	อยู่ในบริเวณพื้นที่โล่งใกล้กับทางเข้า – ออก มีพื้นที่เพียงพอในการเว้นระยะห่างระหว่างกัน
	พื้นที่ขายของ หรือร้านค้าในแคมป์	ผู้ค้าขายของทั่วไปในแคมป์อยู่ในบริเวณด้านหน้าใกล้กับทางเข้า-ออก	ผู้ขายของต้องประสานงานกับผู้ดูแลแคมป์ โดยจะได้รับหน้าที่ซื้อและจัดการหาสินค้าตามที่คนงานต้องการ รวมถึงไม่อนุญาตให้ รถ หาบเร่แผงลอยจากภายนอกเข้ามาขายของในพื้นที่แคมป์
	จุดรวมขยะ	จุดรวมขยะกระจายอยู่ตามจุดต่าง ๆ ที่รถขยะสามารถขนออกไปทิ้งได้สะดวก	จุดรวมขยะกระจายอยู่ตามจุดต่าง ๆ และจุดพักขยะตั้งอยู่ในบริเวณที่ขนย้ายสะดวก
	พื้นที่เก็บของ หรืออุปกรณ์ชิ้นส่วนสำหรับทำงาน	อยู่ในบริเวณที่รถขนของสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก	เป็นพื้นที่สำหรับเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาดอยู่ในบริเวณที่รถขนของสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก

จากข้อมูลตาราง 4 การจัดการพื้นที่อยู่อาศัยของคณงานก่อสร้างช่วงก่อนเกิดโรคระบาดโควิด-19 สามารถอธิบายตามภาพ 2 และ 3 ดังนี้



ภาพ 2 ภาพจำลองการจัดการพื้นที่อยู่อาศัยของคณงานก่อสร้างช่วงก่อนเกิดโรคระบาดโควิด-19



ภาพ 3 ภาพจำลองการจัดการพื้นที่อยู่อาศัยของคณงานก่อสร้างช่วงก่อนเกิดโรคระบาดโควิด-19

การอภิปรายและสรุปผลการศึกษา

เมื่อวิเคราะห์สาเหตุการระบาดของโรคโควิด-19 ในพื้นที่อยู่อาศัยของคณงานก่อสร้าง และมาตรการแนวทางการแก้ไขและมาตรการที่ใช้ในพื้นที่อยู่อาศัยของคณงานก่อสร้างโดยใช้มาตรการ Bubble Protocol ของภาครัฐ ทั้ง 3 ผู้ประกอบการ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายและสรุปผลการศึกษาประเด็นข้อค้นพบ ดังนี้

1. การจัดการที่พักอาศัยคนงานรูปแบบใหม่

จากเดิมที่พักอาศัยคนงานมีการแบ่งพื้นที่ใช้งานตามความเหมาะสมมีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ เมื่อเกิดสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ซึ่งไม่เคยพบมาก่อนในประเทศไทย ซึ่งสามารถแพร่ระบาดจากคนสู่คนจึงทำให้การจัดการพื้นที่ของกลุ่มผู้อยู่อาศัยร่วมกันมีความสำคัญเพื่อลดความเสี่ยงในและเฝ้าระวัง ควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดตามมาตรการและแนวปฏิบัติการจัดการสถานที่ก่อสร้างและที่พักชั่วคราวของคนงานก่อสร้าง

2. แนวทางการจัดการที่พักอาศัยคนงานรูปแบบใหม่

แนวทางการจัดการที่พักอาศัยคนงานในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 เน้นเรื่องสุขอนามัยป้องกันละควบคุมโรคระบาด ความปลอดภัย สภาพแวดล้อม จึงส่งผลต่อรูปแบบที่พักอาศัยคนงานในรูปแบบใหม่และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนงาน 1. พื้นที่พักอาศัยแบ่งเป็นแคมป์ Staff (กรณีไม่มีผู้ติดเชื้อ) แคมป์คนงาน (กรณีไม่มีผู้ติดเชื้อ) แคมป์กักตัวผู้ป่วยหรือผู้มีความเสี่ยงโรคโควิด-19 ซึ่งการจัดการพื้นที่ดังกล่าวทำให้สามารถบริหารจัดการป้องกันและควบคุมการระบาดภายในแคมป์ได้อย่างเหมาะสม 2. พื้นที่รับประทานอาหารไม่สามารถนั่งรับประทานอาหารแบบรวมกลุ่มหรือสังสรรค์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกันได้ไม่ส่งผลต่อการทะเลาะวิวาทภายในแคมป์ 3. ที่อาบน้ำเปลี่ยนจากเดิมเป็นบ่อน้ำซีเมนต์แบบตักอาบเป็นฝักบัวหรือถังอาบน้ำส่วนตัว จึงทำให้คนงานมีสุขภาวะด้านความสะอาดที่ดี 4. จุดล้างมือเดิมภายในแคมป์คนงานไม่มีจุดล้างมือและเจลแอลกอฮอล์ทำความสะอาดมีเพียงบริเวณส่วนห้องน้ำสำหรับล้างมือเพียงเท่านั้น 5. จุดกดน้ำดื่มเดิมภายในแคมป์คนงานจะมีลักษณะเป็นก๊อกน้ำสำหรับกรอกน้ำใส่ภาชนะจึงเปลี่ยนเป็นตู้กดน้ำและตู้จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีความสะอาดและความปลอดภัย 6. พื้นที่ขายของชำเป็นร้านขายของตั้งอยู่ภายในแคมป์คนงานมีการจัดการและควบคุมปัจจัยเสี่ยงของสินค้าและอาหาร 7. จุดทิ้งขยะเดิมภายในแคมป์มีการรวบรวมขยะมูลฝอยทั่วไปใส่ถุงขยะแต่เนื่องจากมีขยะติดเชื้อจึงต้องทำการคัดแยกขยะทุกครั้งและทำความสะอาดบริเวณจุดรวมขยะเป็นประจำ 8. การจัดการระบบสุขาภิบาลโดยการเดิมคลอรีนในบ่อบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกสู่ภายนอกแคมป์ 9. การทำความสะอาดพื้นฆ่าเชื้อภายในแคมป์คนงาน การจัดเจลแอลกอฮอล์ในทุก ๆ จุด และความสะอาดบริเวณพื้นที่เสี่ยงต่อการสัมผัสบ่อย เช่น ลูกบิดประตู ราวจับ ราวบันได โต๊ะรับประทานอาหาร อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีการใช้งานร่วมกัน 10. ป้ายหรือโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์แนวทางปฏิบัติมาตรการการป้องกัน และกฎข้อบังคับ

3. การเปรียบเทียบและนำมาตราฐานการจัดการที่พักอาศัยคนงานต่างประเทศมาประยุกต์

จากการศึกษาและเปรียบเทียบมาตรฐานการจัดการที่พักอาศัยคนงานต่างประเทศ พบว่าด้านกฎหมายที่พักอาศัย ด้านวัฒนธรรมและการดำรงชีวิต ศาสนา ลักษณะการทำงาน ระบบขนส่ง การตรวจสอบด้านความปลอดภัย ในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน โดยมาตรฐานการจัดการที่พักอาศัยคนงานต่างประเทศมุ่งเน้นเรื่องการอำนวยความสะดวกและระบบความปลอดภัยภายในแคมป์ การจัดพื้นที่ส่วนกลางและพื้นที่พักผ่อนหรือสันทนาการ

การนำมาตราฐานการจัดการที่พักอาศัยคนงานต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย อาทิ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ได้แก่ 1. ขนาดมาตรฐานของห้องพักต่อจำนวนผู้พักอาศัย 2. การระบายอากาศในห้องพัก เช่น การออกแบบช่องระบายอากาศเพิ่มเติมและการเว้นระยะห่างอาคารพักอาศัยในแคมป์ 3. ขนาดของห้องน้ำและห้องสุขา/การระบายอากาศและระบบแสงสว่าง 4. การจัดพื้นที่พักผ่อนหรือสันทนาการขนาดเล็กเพื่ออำนวยความสะดวกด้านสุขภาพให้แก่คนงาน

ดังนั้นการนำมาตราฐานการจัดการที่พักอาศัยคนงานต่างประเทศจึงสามารถนำมาปรับใช้ในประเทศไทยได้เฉพาะบางกรณีที่เป็นมาตรฐานตามหลักสากล เนื่องจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ-การลงทุน วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตระบบการจัดการที่แตกต่างกัน รวมถึงข้อจำกัดในด้านพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ประกอบการควรพัฒนาการออกแบบที่พักอาศัยของคนงานก่อสร้างให้เป็นมาตรฐานตามหลักสากลหรือนำตัวอย่างการจัดการที่พักอาศัยของต่างประเทศในบางกรณีนำมาประยุกต์ดัดแปลงให้มีความเหมาะสมกับประเทศไทย

2. การจัดการที่พักอาศัยของแรงงานก่อสร้างในช่วงโรคระบาดโควิด-19 ควรให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐเรื่องข้อมูลที่พักอาศัยของแรงงานอย่างตรงไปตรงมาเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาที่อยู่อาศัยของแรงงานให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น
3. เนื่องจากในประเทศไทยมีแรงงานที่เป็นชาวต่างด้าวหลากหลายสัญชาติควรมีการจัดทำสื่อหรือป้ายสัญลักษณ์หรือการอธิบายมาตรการข้อบังคับต่าง ๆ ให้แรงงานก่อสร้างสามารถเข้าใจได้โดยใช้รูปภาพหรือสัญลักษณ์ที่สามารถอธิบายให้เข้าใจได้ง่าย

บรรณานุกรม

- กระทรวงสาธารณสุข กรมควบคุมโรค. (2564). *แนวทางการควบคุมโรคโดยหลักการ Bubble and Seal*. สืบค้นเมื่อ 11 มิถุนายน 2564, จาก https://ddc.moph.go.th>bubble_and_seal_200764pdf
- กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานยี่สิบแฉก กรมอนามัย. (2564). *มาตรการและแนวปฏิบัติการจัดการสถานที่ก่อสร้างและที่พักชั่วคราวของแรงงานก่อสร้าง กรณีการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)*. สืบค้นจาก <https://covid19.anamai.moph.go.th/th/establishments/>
- จักรกฤษณ์ ชันติวงษ์. (2549). *การพัฒนาแบบที่พักอาศัยชั่วคราวสำหรับแรงงานก่อสร้าง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- แนวทางการเฝ้าระวังและสอบสวนโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019_version 15 พฤษภาคม 2563. (2563). *การเฝ้าระวังโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019*. สืบค้นจาก https://ddc.moph.go.th>g_srrt>g_srrt_150563pdf
- ประสาน ศรีสุขชัยยา. (2539). *สภาพปัจจุบันและความคาดหวังเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยชั่วคราวและอาหารของผู้ใช้แรงงานก่อสร้าง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- มหาวิทยาลัยมหิดล ศูนย์บริหารจัดการความเสี่ยง ทีมบริหารความต่อเนื่องในภาวะวิกฤต. (2563). *การบริหารความต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิจัยกรุงศรี. (2563). *แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2564-2566 ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง*. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/Construction-ConstructionMaterials/Construction-Contractors/IO/io-Construction-Contractors-21>
- วิภาวี อังศุขรากร. (2562). *การจัดการที่พักแรงงานก่อสร้างโดยผู้ประกอบการของโครงการขนาดใหญ่ย่านศูนย์กลางธุรกิจกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- สมาคมส่งเสริมความปลอดภัยและอนามัยในการทำงาน (ประเทศไทย) ในพระราชูปถัมภ์ ฯ. [ม.ป.ป.]. *มาตรฐานและแบบก่อสร้างอาคารชั่วคราวสำหรับแรงงานก่อสร้าง*. สืบค้นเมื่อ 11 มิถุนายน 2564, จาก https://www.shawpat.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=735:-m-m-s&catid=56:news&Itemid=94
- สุปรีย์ เปียถนอม. (2563). *รูปแบบทางกายภาพที่พักอาศัยชั่วคราวสำเร็จรูปแบบถอดประกอบ สำหรับพนักงานหน่วยงานก่อสร้าง และคนงานก่อสร้าง : กรณีศึกษาที่พักอาศัยชั่วคราวสำเร็จรูป บริษัท อิตาเลียนไทยดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- อร่าม ลือพร้อมชัย. (2539). *ความเป็นอยู่ของแรงงานก่อสร้างขนาดเล็กและขนาดกลางในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

The Active. (2564). *คนสร้างเมือง รู้จักแรงงานจากคลัสเตอร์แคมป์คนงาน*. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2564, จาก

<https://theactive.net/data/get-to-know-construction-workers-from-the-epidemic-situation/>

CIDB Malaysia. (2018). *Guideline for temporary construction worker s-amenities and accommodation no:*

185. Retrieved June 15, 2022, from <https://pdfcoffee.com/guideline-temporary-construction-workers-amenities-accommodationshe-pdf-free.html>